

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 52557-02-21 י' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

בפני כב' השופט שמואל בר יוסף

מבקשים

1. ז.י.
2. ע.ס.
3. ט.י.ל.
4. ש.א.

ע"י ב"כ עוה"ד מור כהן ואח'

נגד

משיבות

1. ד.ד.
2. א.ר.
3. א.כ.ש.

ע"י ב"כ עוה"ד נדב יריב ואח'

פסק דין

האם ניתן לתקן צו ירושה, כך שישקף את שרשרת ההורשה (כאמור בסעיף 70 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, להלן: החוק), הגם שבעת מתן הצו העובדות מושא התיקון היו ידועות, והבקשה למתן הצו הוגשה בהסכמת הצדדים?

העובדות הצריכות לעניין

1. ביום 28.1.2004 הלך מר י(מ).י ז"ל (להלן: המנוח) לבית עולמו.
2. המבקשות 2-4 (להלן: המבקשות) הן בנותיו של המנוח מנישואיו השניים, לגבי ד.י ז"ל (להלן: אלמנת המנוח). המשיבות הן בנותיו של המנוח מנישואיו הראשונים.
3. בנוגע לעיזבון המנוח התנהלו, ועודם מתנהלים, הליכים משפטיים שונים, שהמחלוקות בהם אינן רלוונטיות לפסק דין זה.
4. ביום 18.9.2010 נפטרה אלמנת המנוח. ביום 23.9.2012 ניתן צו לקיום צוואת אלמנת המנוח, לפיו יורשי אלמנת המנוח הם המבקשות ובנה (המבקש 1, שאינו בנו של המנוח).
5. ביום 27.9.2012 הציע כב' השופט ש' (כתוארו אז) מתווה, לפיו יופנו הסכסוכים בין הצדדים לבוררות (להלן: מתווה הבוררות). ביום 14.10.2012 אימצו הצדדים את מתווה הבוררות, והגיעו להסכמות נוספות שקיבלו תוקף של החלטה. בכלל זה הוסכם כדקלמן:

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 52557-02-21 ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

3. בכל הקשור לבית בהרצליה פיתוח, במקום האמור בסעיפים 5 ו- 6 למתווה, מקובל כי לצרכי מכירתו, תיערך פניה לבית המשפט קמא על-מנת שיוצא צו הירשה פורמלי, ובהתאם לאשר נקבע בפסק הדין בנושא זה. עם זאת, מודגש כי לפחות בשלב זה, יוצא צו הירשה על-מנת שניתן יהיה למכור את הזכויות בבית בהתאם לאשר יפורט בהמשך, ולצרכי נושא זה בלבד, ולא ייעשה שימוש אחר בנושא צו הירשה כל עוד והבורר לא יאמר דברו.

6. ביום 14.3.2013 נחתם, בעקבות בקשה מוסכמת של הצדדים, צו הירשה לפיו יורשיו של המנוח הם: "עזבון ד.י ז"ל" – מחצית, המבקשות והמשיבות – 1/12 כל אחת (להלן: צו הירשה).

7. ביום 24.2.2021 הגישו המבקשים את התובענה דנא, בה הם עותרים לתקן את צו הירשה, באופן שבמקום המילים "עזבון ד.י ז"ל" יירשמו שמות המבקשים, יורשיה של אלמנת המנוח. משעה שלמרות מתן מספר פסקי בוררות והכרעות שיפוטיות אחרות, יורת הסכסוך עדיין רותחת, מתנגדות המשיבות לבקשה.

טענות הצדדים

8. טענות המבקשים הן, בתמצית, כדלקמן:

8.1. משעה שאין חולק על כך שאלמנת המנוח נפטרה אחריו, אך בטרם ניתן צו הירשה, ומשעה שניתן צו לקיום צוואת אלמנת המנוח - מורה סעיף 70 לחוק, שעל הצו לשקף את המצב כהווייתו בעת שניתן.

8.2. עזבון אינו יכול לרשת.

8.3. מדובר בתיקון טכני גרידא, שאינו משנה את זכויות הירשה.

9. טענות המשיבות הן, בתמצית, כדלקמן:

9.1. על תיקון צו הירשה חל סעיף 72 לחוק, שתנאיו אינם מתקיימים במקרה דנא.

9.2. הבקשה הוגשה בחוסר תום לב, על מנת לעשות שימוש שלא כדין בצו הירשה. המבקשים הסתירו מבית המשפט את מתווה הבוררות ואת הבקשה לחתימת צו הירשה, מהם עולה שהשימוש בו מוגבל לעניין מכירת נכס ספציפי שכבר נמכר.

9.3. צו הירשה נוסח כפי שנוסח בהסכמת הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 52557-02-21 י' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

9.4. אין מקום לתקן את צו הירושה גם בגדרי סעיף 81 לחוק בית המשפט [נוסח משולב],
התמש"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט).

דיון והכרעה

10. על המחלוקת דנא חולשת הוראות סעיף 70(א) לחוק, הקובעת לאמור:
**מת יורש אחרי מות המוריש ולפני מתן הצו, או שחל באותה תקופה שינוי אחר, יפרט הצו את הפרטים
האמורים בסעיף 69 כמצבם בזמן מתן הצו.**
לטענת המשיבות רלוונטיות גם הוראות סעיף 72(א) לחוק, הקובעת לאמור:
**נתן רשם לענייני ירושה או בית משפט צו ירושה או צו קיום, רשאי כל אחד מהם, לגבי צווים שנתן, לפי
בקשת מעוניין בדבר, לחקנם או לבטלם על סמך עובדות או טענות שלא היו בפניו בזמן מתן הצו; ואולם
ראה רשם לענייני ירושה שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפני מתן הצו,
או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה, יעביר את הבקשה לבית
המשפט.**

11. התכלית החקיקתית של סעיף 70(א) לחוק היא לשקף את זכויות הירושה, כפי שהן לאשורן במועד
מתן הצו, על מנת להמעיט בהליכים משפטיים (ש. שילה, **פירושה לחוק הירושה, תשכ"ה-1965**,
כרך ג', להלן: שילה, עמ' 67). מדובר בסעיף טכני-פרוצדורלי במהותו (שם) המחייב לציין את
שרשרת ההורשה במסמך אחד. סעיף 72(א) לחוק מאפשר תיקון של צו ירושה/קיום צוואה, הגם
שהוא מהווה מעשה בית דין כלפי כל העולם, על סמך עובדות או טענות חדשות (שילה עמ' 81).

12. לשון סעיף 72(א) לחוק איננה מבחינה בין תיקון טכני לתיקון מהותי. הדבר יוצר קושי במקרה
כגון דא, בו פטירת היורש מושא בקשת התיקון על פי סעיף 70(א) לחוק הייתה ידועה בעת מתן צו
הירושה/קיום הצוואה. במקרה כזה, כך לכאורה, לא ניתן לתקן את הצו בהתאם להוראת סעיף
72(א) לחוק, שהרי מדובר בעובדה שהייתה ידועה בעת שניתן הצו.

13. המסקנה האמורה הורתה בהיעדר אבחנה בין תיקון צו ירושה/קיום צוואה כך שיעלה בקנה אחד
עם הוראת סעיף 70(א) לחוק, לבין תיקון צו כמשמעותו בסעיף 72(א) לחוק. אלא שמדובר בשני
תיקונים שונים. ליתר דיוק, מתן צו כך שיעלה בקנה אחד עם הוראת סעיף 70(א) לחוק איננה
תיקון צו כמשמעותו בסעיף 72(א) לחוק. במה דברים אמורים?

הוראת סעיף 70(א) לחוק נוקטת לשון ציווי ("יפרט הצו"), לאמור - בהתקיים תנאי הסעיף חובה
היא לשרטט בצו ירושה/קיום צוואה את כל שרשרת ההורשה. לפיכך, גם מקום בו כבר ניתן צו
ירושה/קיום צוואה, ואפילו העובדות הרלוונטיות היו ידועות בזמן אמת (כבמקרה דנא), אין בכך
כדי לשחרר ממצוותו של סעיף 70(א) לחוק. בלשון אחרת, כאשר הצו המקורי שניתן (בנדוננו, צו
הירושה) אינו משקף את שרשרת ההורשה לאשורה, לא זו בלבד שאפשר לתקנו, אלא צריך לתקנו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 52557-02-21 ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 התיקון מושא סעיף 72(א) לחוק, להבדיל, עניינו זכויות הירושה גופן, ולכן תיקון הצו העלול לפגוע
2 בסופיות הדיון. לכן מאזן הסעיף בין שתי תכליות: סופיות הדיון, מחד גיסא, וגילוי האמת בדבר
3 רצון המת, מאידך גיסא (ע"א 210/09 נחמה חן נ' עמותות לשכת אליהו הנביא 6 של
4 הבונים (31.12.2009)). בכלל זה שוקל בית המשפט (בין השאר) את מידת השיהוי, וההסבר לו
5 (סופיות הדיון), למול מהותה וטיבה של העובדה/הטענה החדשה (גילוי האמת בדבר רצון המת)
6 (שם). והנה, תיקון צו כך שיעלה בקנה אחד עם הוראת סעיף 70(א) לחוק, הוא תיקון טכני, שאינו
7 משנה את זכויות הירושה, ואינו פוגע בסופיות הדיון. נהפוך הוא, סופיות הדיון מתייחסת לזכויות
8 הירושה כפי שנקבעו בצו מושא בקשת התיקון. לפיכך, תיקון על פי סעיף 70(א) לחוק מאשרר
9 ומקבע את זכויות הירושה שכבר נקבעו בעבר, על ידי שרטוט מדויק של שרשת ההורשה. אמור
10 מעתה: מדובר בשני "תיקונים" שונים במהותם. לכן אין להתנות את האחד (תיקון לפי סעיף
11 70(א) לחוק) בתנאי האחר (תיקון לפי סעיף 72(א) לחוק). מדובר בשתי מלכויות שכנות, אף
12 תואמות, שהאחת איננה משיגה את גבול רעותה.
- 13 14. המסקנה האמורה עולה בקנה אחד עם החזקה הפרשנית, לפיה קיימת הרמוניה בין סעיפי החוק
14 (עא 3295/94 גיל פרמינגר, הנאמן על נכסי חוה ויוסף מור, פושטי-רגל נ' חוה מור, פושטת-רגל,
15 פ"ד (5) 111, 132). המסקנה האמורה מתיישבת גם עם התכלית החקיקתית המשותפת לשני
16 הסעיפים – השאיפה שצו ירושה/קיום צוואה ישקף את זכויות הירושה לאשורן (המשרתת בתורה
17 את תכלית העל בדיני ירושה - קיום רצון המת - בעמ' 3539/17 פלונית נ' פלוני (11.6.2017)).
18 יתירה מזו, גרסת המשיבות, לפיה אין אפשרות לתקן צו ירושה באופן שישקף את שרשרת
19 ההורשה כדבעי, יוצרת אבסורד משפטי. הלכה היא, שאין לפרש את החוק באופן היוצר אבסורד
20 (בג"ץ 265/87 גרי לי ברספורד נ' משרד הפנים, פ"ד מג(4) 793, 840).
- 21 15. זאת ועוד, הוראת סעיף 72(א) לחוק איננה מונעת תיקון טעויות סופר או טעויות טכניות, שאינן
22 משפיעות על זכויות מהותיות בעיזבון, גם אם עילת התיקון הייתה ידועה בעת מתן הצו. כאמור
23 לעיל, עניינו של סעיף 72(א) לחוק הוא סופיות הדיון, מחד גיסא, וגילוי האמת בדבר רצון המת,
24 מאידך גיסא. על מנת לאזן בין השניים נקבע, שעל מבקש תיקון הצו להסתמך על עובדות או טענות
25 חדשות. והנה, שעה שתיקון טעות סופר או טעות טכנית אינן פוגמות בסופיות הדיון (במובנה
26 המהותי), אין טעם להתנות את התיקון בתנאי זה. אכן, בלתי סביר להסיק, שבית המשפט מוסמך
27 לתקן טעות סופר בצוואה, יצירתו האישית של המצווה (כאמור בסעיף 32 לחוק), אך אינו מוסמך
28 לעשות כן לגבי צו ירושה.
- 29 תיקון טעות כגון דא איננה רק אפשרית אלא מחויבת המציאות, על מנת לא להקריב על מזבח
30 הפרוצדורה את רצון המצווה. הסמכות לכך מצויה בסעיף 72(א) גופו, ולמצער בסמכותו הטבועה
31 של בית המשפט ליצור אמצעים הנחוצים לו באופן טבעי לשם מילוי תפקידו, כדי להגן על יכולתו
32 לתפקד ולמנוע ניצול לרעה של הליכי המשפט ואי-צדק ברור ובולט (בעמ' 3778/12 עו"ד אירינה
33 גלפנבויס נ' מדינת ישראל (29.9.2014)). זו ואף זו, גם אם נסבור שאין לתקן צו ירושה אלא על
34 סמך טענות חדשות, הרי ברי שטעות הסופר או הטעות הטכנית לא היו ידועות למבקש הצו בעת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 52557-02-21 ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

- 1 שניתן, אחרת הטעות לא הייתה נופלת. לפיכך, הגם שהעובדה איננה חדשה, הטענה חדשה היא.
2 לכן גם לפי תנאיו של סעיף 72(א) לחוק, ככתבם וכלשונם, אין קושי לתקן טעויות כגון דא.
- 3 16. הדברים הנ"ל אמורים מקל וחומר בנסיבותיו של המקרה דנא, שעה שצו הירושה אינו ניתן
4 לביצוע. הטעם לכך הוא ניסוח הצו על ידי הצדדים, באופן שאת חלקה של אלמנת המנוח אמור
5 לרשת עיזבונו. הלכה ידועה היא שעזבונו אינו אישיות משפטית (רע"א 6590/10 **עזבון המנוח**
6 **פואד אשתייה ז"ל ואח' נ' מדינת ישראל - משרד הביטחון** (28.05.2012)), ולכן לא יכול לרשת.
7 לפיכך, אם אקבל את עמדת המשיבות, לפיה לא ניתן לתקן את הצו בגדרי סעיף 72(א) לחוק, הרי
8 מבחינה משפטית ומעשית לא קיים צו ירושה באשר למחצית עזבונו המנוח, שעה לא נקבעה זהות
9 הירוש. מדובר בתוצאה שהדעת איננה סובלת, שעה שאין מחלוקת מהותית בנוגע לזכויות
10 הירושה.
- 11 17. אין בידי לקבל את הגזירה השווה שלומדות המשיבות מהוראת סעיף 81 לחוק בתי המשפט.
12 אמנם, מבחינת סופיות הדיון דינו של צו ירושה/קיום צוואה כדין פסק דין. ברם, מדובר בשתי
13 בריות משפטיות שונות, ולכן גם הדינים החלים עליהן שונים. לראיה, הוראת סעיף 70(א) לחוק
14 מכוחה מבוקש התיקון דנא, שאין לה (אף לא יכולה להיות לה), מקבילה בשדה ההכרעות הנופלות
15 בפסקי דין.
- 16 18. אף אין בידי לקבל את טענת המשיבות, לפיה אין לתקן את צו הירושה, משום שניתן על בסיס
17 נוסח מוסכם ולמטרה ספציפית בלבד. אין מחלוקת בין הצדדים על זכויות הירושה גופן. לכן צו
18 ירושה צריך לשקף את אותן זכויות, כמצוות סעיף 70(א) לחוק, בין שהצדדים הקפידו על כך
19 בנוסח שהוגש לחתימה ובין אם לאו. אשר להסכמה להגביל את השימוש שייעשה בצו הירושה
20 למכירת נכס ספציפי – מדובר בהסכמה מלבר צו הירושה, הנוגעת לשימוש שייעשה בו. לפיכך,
21 אין בכוחה של אותה הסכמה למנוע את תיקון הצו לפי סעיף 70(א) לחוק, שעה שגם הצו המתוקן
22 יהיה כפוף לה (אם וככל שההסכמה עומדת בתוקפה, נושא לגביו אינני קובע עמדה כשלהי).
- 23 19. המשיבות מציינות את החלטת כב' השופט ש' מיום 12.2.2020 (במסגרת ה"פ 19-01-52465, נספח
24 6 לכתב ההגנה), בה נאמר: "**טרם ניתן צו ירושה אחר המנוח. צו הירושה שניתן, הוגבל לצורך**
25 **מכירת בית המנוח ותו לא**". אלא שאין בהחלטה זו כדי להועיל למשיבות, מכמה טעמים:
26
- 27 **ראשית**, אם לשיטת המשיבות צו הירושה מוגבל אך ורק לעניין מכירת נכס ספציפי, ולכן עבר מן
28 העולם עם מכירת הנכס, מאי נפקא מינה אם יתוקן אם לאו? אשר לשימוש שלא כדין בצו, אין לי
29 אלא לחזור על האמור בסעיף 19 לעיל. **שנית**, קביעתו של השופט ש' היא במסגרת בקשה למחיקה
30 על הסף, ולכן איננה מהווה מעשה בית דין. **שלישית**, יש לקרוא את הקביעה באספקלריה בה
31 נתנה - של ייצוג העיזבון על ידי חלק מהירשים - ולא כקביעה גורפת. **רביעית**, אם וככל שכוונת
32 השופט שילה הייתה גורפת, וכאמור אינני סבור כך – הרי במלוא הצניעות הראויה, ובשים לב

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 52557-02-21 נ' ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

שלא מדובר בהכרעה המהווה תקדים, אין בידי להסכים לה. אין צו ירושה זמני, והוא אינו מתפוגג רק משום שהצדדים הסכימו לעכב את יישומו הקונקרטי בנוגע לחלוקת חלק מהעזבון. לפיכך, צו הירושה כשמו כן הוא, והסכמות הצדדים, או הכרעות שיפוטיות, בעטיין עוכבה או תעוכב חלוקת העזבון, אינם ממין העניין למחלוקת דנא.

סופו של דבר

20. אני מורה על תיקון צו הירושה שניתן ביום 14.3.2013, כך שבמקום המילים "עזבון ד.י ז"ל" ייכתבו שמות המבקשים. ב"כ המבקשים יגיש לחתימתי פסיקתא ערוכה לפי תקנות הירושה.

21. כאמור לעיל, מדובר בתיקון טכני, שאינו מוסיף על טענות הצדדים וזכויותיהם ואינו גורע מהן, לרבות בכל הנוגע לשימוש המעשי בצו, בהתאם למתווה הבוררות והנובע ממנו, או בהתאם להכרעות שיפוטיות אחרות.

22. מאחר שהמבקשים הגישו את הבקשה, כשהם מגלים טפח אך מסתירים טפחיים, על גבול הטעיית בית המשפט – אינני עושה צו להוצאות.

ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים.

תואיל המזכירות לסגור את התיק.

ניתן היום, י"ז אב תשפ"א, 26 יולי 2021, בהעדר הצדדים.

שמואל בר יוסף, שופט